

Studienamiddag 'Een toekomst voor de Gentse jeugd'

06/10/2025

Thematafel: 'De stem van ki & jo bij beleidsparticipatie'- verslag

Deel 1: Korte inleiding van 2 projecten

Project 1: Platform C, Shana Sabbe en Nathan Hermans (HoGent)

Insteek van het onderzoek: hoe realiseren we een cultuur waarin de participatie van kinderen en jongeren aan het lokaal beleid een vanzelfsprekendheid wordt, een reflex en een mindset en niet zomaar een methode?

Aanleiding vanuit 2 vaststellingen:

- **Aanleiding 1:** maatregelen covid periode hielden weinig rekening met de noden en leefwereld van kinderen en jongeren
- **Aanleiding 2:** Beschikbaarheid van tools en methoden om kinderen en jongeren te bevragen of te betrekken, leidt niet automatisch tot betekenisvolle participatie van kinderen en jongeren

Doelstelling onderzoek: aan de hand van een participatief actieonderzoek in drie lokale cases (Kortrijk, Lokeren en Meetjesman) op zoek gaan naar hoe we de participatiecultuur in de lokale context kunnen aanpassen zodat kinderen en jongeren worden gezien als gelijkwaardige en competente burgers.

Hieruit volgden **3 bouwstenen**

1. Lokale besturen

Van primaat van de politiek (politici nemen beslissingen en ambtenaren en burgers voeren uit) naar het zoeken naar een andere machtslogica, gebaseerd op het hebben van vertrouwen in dialoog en samenwerking.

Van logge structuren die werken volgens een duidelijke hiërarchie, naar wendbaarheid waarin de ruimte van ambtenaren worden versterkt

2. Visie en kindbeeld

Visie: Er worden heel vaak losse participatieprojecten uitgevoerd, maar een overkoepelende visie ontbreekt vaak en is afhankelijk van politieke wil

Kindbeeld: van het kijken naar kinderen en jongeren als ‘nog-niet-volwassen burgers’ (controlerende logica), naar het kijken naar en erkennen van deze doelgroep als ervaringsdeskundigen van hun eigen leefwereld

Belang van het erkennen van jeugdparticipatie over alle beleidsdomeinen heel (integrale aanpak) en dus niet enkel binnen het domein jeugdparticipatie

3. Ecosystemisch kijken en werken

Van eilandwerking naar gedeeld eigenaarschap: soms is er immers totaal geen verbinding tussen verschillende beleidsdomeinen

Van het alleen maar kijken naar formele structuren en betrokkenen naar het inzetten op en erkennen van het belang van informele structuren en ‘unusual suspects’

Project 2: Groot Debat 2024, Annegreet Poelman, Jeugddienst

Wat? Meerdaags traject over democratie en verkiezingen

Doelgroep? Jongeren die voor het eerst mochten gaan stemmen voor de verkiezingen in juni '24 en oktober '24

Doelstelling? Hen informeren, prikkelen en hen in gesprek brengen met elkaar (via tafelgesprekken) en met beleidsmakers (in een slotdebat).

2 inhoudelijke delen

- Klassentrajecten
- Slotdag 25 april 2024
 - Een 70tal [tafeldebatten](#) met 10 jongeren van 5 verschillende scholen in de Floraliënhal
 - Een interactieve markt met stembureau, stands politieke partijen, speeddates met politici, ...
 - Groot slotdebat met partijkopstukken en jonge ambassadeurs die de vragen stelden in Viernulvier

Deel 2: Verdieping rond de centrale vraag “Hoe kunnen we er voor zorgen dat de stem van kinderen en jongeren effectief wordt gehoord en wordt geïntegreerd in het beleid?”

Methodische uitwerking

Het verdere verloop van de thematafel werd uitgewerkt volgens **drie centrale vragen**:

1. Wat zijn voor jullie randvoorwaarden voor een goed participatieklimaat voor kinderen en jongeren binnen het lokale bestuur?
2. Welke actoren kunnen allemaal een rol spelen in de beleidsparticipatie van kinderen en jongeren?
3. Op welke momenten in de beleidscyclus kan je echt het verschil maken en effectief wegen op het beleid? => *wegens tijdsgebrek konden we deze vraag niet behandelen*

Vraag 1: Randvoorwaarden voor een goed participatieklimaat binnen het lokale bestuur

- **Methodiek:** deelnemers overleggen per 2 en schrijven de voor hen belangrijke randvoorwaarden op een post-it, vervolgens worden deze randvoorwaarden plenair besproken en geclusterd door moderator.

Clusters

- **Structurele verankering binnen organisatie**
 - **Gedragenheid:** zowel het bestuur als stadsdiensten moeten geloven in en vertrouwen hebben in de meerwaarde van inspraak van kinderen en jongeren aan het beleid.
 - **Neergeschreven visie:** kinderen en jongeren moeten niet enkel “gevraagd” worden bij losse projecten, maar er moet ook een duidelijke (neergeschreven) visie bestaan rond participatie van kinderen en jongeren aan het beleid.
 - **Bestuurlijk mandaat:** het label ‘Kind- en Jeugd vriendelijke stad’ kan als hefboom fungeren om bestuurlijke druk en legitimiteit te creëren om tijd, personeel en middelen vrij te maken voor participatie, ook bij andere schepenen.
- **Jongeren als evenwaardige burgers**
 - **Bijstellen van percepties:** jongeren worden vaak gezien als probleemdagers (overlast, ‘hangjongeren’) in plaats van als evenwaardige burgers. Dergelijke percepties beïnvloeden onbewust de toon van beleid.
 - **Neutraliteit en open blik:** het is belangrijk dat jongeren zonder vooroordelen worden benaderd, met nieuwsgierigheid en bereidheid om te luisteren naar hun realiteit. Pas dan kan er echte dialoog ontstaan en wederzijds vertrouwen.
- **Return en meerwaarde van participatie voor doelgroep zelf**
 - **Invloed:** jongeren worden dikwijls wel gevraagd om mee te doen, maar zelden echt overtuigd waarom het ook voor hén de moeite loont. Als jongeren geen directe of zichtbare resultaten ervaren, haken ze sneller af of nemen ze enkel symbolisch deel.

- **Erkenning:** de return hoeft niet altijd financieel te zijn of in zichtbare resultaten te liggen. Kinderen en jongeren moeten ook het gevoel ervaren dat hun stem/input/mening serieus wordt genomen.
- **Terugkoppeling en feedback**
 - **Transparantie:** eerlijke en duidelijke communicatie van bij de start is essentieel. Zo moet het bijvoorbeeld van bij de start duidelijk zijn voor de kinderen en jongeren waarom ze betrokken worden en wat er met hun input zal gebeuren, hoelang bepaalde processen duren, ... Transparantie voorkomt teleurstelling of symbolische participatie.
 - **Opvolging:** participatie is een proces en eindigt dus niet na het bevragen van de kinderen en jongeren. Het vereist ook een plan van aanpak wat feedback en terugkoppeling betreft. Jongeren moeten weten wat er met hun inbreng gebeurt: welke beslissingen zijn beïnvloed, wat is (niet) gelukt en waarom? Dit versterkt hun motivatie om deel te nemen en vergroot de geloofwaardigheid van het bestuur.
- **Toegankelijkheid**
 - **Zichtbaarheid en bereikbaarheid:** kinderen en jongeren moeten kennis hebben van de bestaande toegangswegen en weten waar ze terechtkunnen met hun stem, idee of vraag.
 - **Timing:** stem participatiemomenten af op momenten die voor kinderen en jongeren past.
 - **Laagdrempelig en outreachend:** nodig jongeren niet alleen uit op formele inspraakmomenten en naar formele locaties zoals het stadhuis, maar maak ook gebruik van minder formele structuren. Werk zoveel mogelijk outreachend en zet daarbij in op plekken waar ze vaak zijn en/of zich thuis voelen (school, jeugdbeweging, sportclub, jeugdcentrum, sociale media, straat, ...)
 - **Diversiteit:** wees aandachtig voor verschillende achtergronden, leeftijden, opleidingsniveaus, genders, ...
 - **Communicatie:** gebruik communicatiekanalen op maat van de doelgroep en zet in op toegankelijke taal (begrijpelijk, anderstalig, ...)
- **Partnerschappen en vertrouwensfiguren als verbindende schakels**
 - **Vertrouwensfiguren:** veel jongeren kennen het beleid niet rechtstreeks en stappen niet zomaar naar een ambtenaar of schepen. Ze delen hun ideeën of frustraties met personen die ze vertrouwen zoals bv. een leerkracht, jeugdwerker, sportcoach, buurtwerker of jeugdraadlid. Deze sleutelfiguren kunnen fungeren als brug tussen jongeren en het lokale bestuur. Door hun nabijheid kunnen zij signalen opvangen, jongeren toeleiden tot bestaande participatiekanalen en helpen om beleidsprocessen te vertalen naar de leefwereld van jongeren.
 - **Partnerschappen:** om een duurzaam participatieklimaat te creëren is het belangrijk op brede samenwerkingen en netwerken op te zetten zoals bijvoorbeeld werkgroepen jeugd, jeugd welzijnsoverleg, ...

➤ **Ruimte geven aan eigen initiatieven**

- **Experiment en co-creatie:** een duurzaam participatieklimaat gaat verder dan het louter betrekken van kinderen en jongeren door hen te laten meedenken over bestaande plannen. Het is minstens even belangrijk om hen ruimte te geven om zelf initiatieven op te zetten, activiteiten te organiseren, ...

Vraag 2: Welke actoren zijn (of kunnen) allemaal een rol spelen in de beleidsparticipatie van kinderen en jongeren?

- **Methodiek:** deelnemers overleggen per 2 en schrijven op een post-it welke actoren volgens hen een rol kunnen spelen in de beleidsparticipatie van kinderen en jongeren. Vervolgens plaatsen we deze actoren op de stakeholder-influence matrix volgens hun mate van invloed op de beleidsparticipatie van kinderen & jongeren (Y-as) en de mate van betrokkenheid (X-as).

Mate van invloed op beleidsparticipatie = mate waarin stakeholders kunnen wegen op beleid

Mate van betrokkenheid = mate waarin stakeholder dicht of veraf staat van de jongeren

- **Doelstelling:** Het in kaart brengen van een ecosysteem door een overzicht te maken van alle stakeholders die invloed hebben op kinderen en jongeren en te bekijken hoe deze onderling verbonden zijn (cf. verschillende gelaagdheid van stakeholders die zich binnen verschillende kwadranten kunnen bevinden, zie hieronder). Dit helpt om patronen en relaties te herkennen en te begrijpen waar de sterktes, uitdagingen en blinde vlekken binnen dit ecosysteem liggen. Door strategisch in te grijpen (overtuigen, samenwerken, informeren en betrekken als ambassadeurs) kunnen deze stakeholders een belangrijke rol spelen in het tot stand komen van een duurzaam participatieklimaat voor kinderen en jongeren aan het beleid.

Blauwe kwadrant – Inform/manage

- Wat opviel bij de plenaire bespreking was dat er geen enkele stakeholder in het blauwe kwadrant werd geplakt. Nochtans kunnen ook deze ‘unusual suspects’ zoals bijvoorbeeld een klagende buurman, een buschauffeur, ... een belangrijke rol spelen.

Roze kwadrant- Convince

- Bestuur (burgemeester, schepencollege), ombudsvrouw, politie

Groene kwadrant – Involve/cooperate

- Jeugddienstmedewerkers, jeugdraad, wijkregisseurs, brugfiguren, straathoekwerkers, stadsondersteuners jeugdwerk, ...

Oranje kwadrant – involve/ambassadors

- Leerkracht, scholen, leerlingenraad, ouder(comité), jeugdbeweging, jeugdwelzijnsorganisaties, middenveldorganisatieswijkorganisaties, sportcoach, influencers, ...

Wat levert deze manier van kijken op?

- Beter, breder en **integraal zicht** op potentiële bondgenoten in het ecosysteem
- Brede(re) betrokkenheid stimuleren – ook van groepen die anders buiten beeld blijven (**‘unusual suspects’**: ouders, coaches, leerkrachten, jongerenwerkers, peers,...)
- **Belang van een gelaagde blik** op stakeholders (vb. ombudsvrouw is ook een ouder, buschauffeur is ook een sportcoach, etc.) waardoor verschillende kwadranten op elkaar kunnen inwerken